

گزارش کارشناسی

پرونده‌های دیوان عدالت اداری در خصوص:

تقاضای ابطال مصوبه شماره
۱۹۵۴۵/ت۵۰۵۷۸ مورخ
۱۳۹۳/۲/۲۷ هیأت وزیران

کد گزارش: ۹۴۰۵۰۲۸

تاریخ انتشار: ۱۳۹۴/۵/۲۷

پژوهشکده شورای نگهبان

شناسنامه گزارش

گزارش کارشناسی پرونده‌های دیوان عدالت اداری

موضوع:

تقاضای ابطال مصوبه شماره ۱۹۵۴۵/ت/۵۰۵۷۸ مورخ

۱۳۹۳/۲/۲۷ هیأت وزیران

تهیه و تنظیم:

محمد سرگزی

نظارت:

محمد امین ابریشم‌کش

پژوهشکده شورای نگهبان

شماره گزارش: ۹۴۰۵۰۲۸

تاریخ تنظیم: ۱۳۹۴/۰۵/۲۷

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

گزارش کارشناسی پرونده‌های استعلامی دیوان عدالت اداری

موضوع شکایت: تقاضای ابطال مصوبه شماره ۱۹۵۴۵/ت/۵۰۵۷۸ ه مورخ

۱۳۹۳/۲/۲۷ هیأت وزیران

شاکی: محمدمهدی محمدعلیان

طرف شکایت: هیأت وزیران

جهات مغایرت شرعی: مغایرت مصوبه هیأت وزیران با قانون که به تبع

استفتای حضرت آیت‌الله مکارم شیرازی عمل خلاف قانون خلاف شرع می‌باشد.

شماره و تاریخ نامه دیوان: ۹۰۰۰/۲۱۰/۱۴۴۳۵۶/۲۰۰ مورخ ۹۴/۱/۲۴

مقدمه

آقای محمدمهدی محمدعلیان از مستمری‌بگیران سازمان تأمین اجتماعی به طرفیت هیأت وزیران، شکایتی مطرح نموده و خواستار ابطال مصوبه شماره ۱۹۵۴۵/ت/۵۰۵۷۸ ه مورخ ۱۳۹۳/۲/۲۷ هیأت وزیران به استناد نظر حضرت آیت‌الله مکارم شیرازی که اعلام می‌دارند «عمل بر خلاف قوانین جمهوری اسلامی از نظر شرعی حرام است» شده است که در ادامه به بررسی این پرونده خواهیم پرداخت.

شرح و بررسی

در شکایت مطروحه شاکی به استناد ماده (۹۶) قانون تأمین اجتماعی^(۱) اعلام

۱- ماده ۹۶- سازمان مکلف است میزان کلیه مستمری‌های بازنشستگی، از کارافتادگی کلی و مجموع
←

نموده است که به موجب قید «به همان نسبت افزایش دهد» در این ماده، میزان مستمری سالیانه موضوع این قانون می‌بایستی متناسب با نرخ تورم اعلامی توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران افزایش یابد. ماده فوق سازمان تأمین اجتماعی را مکلف کرده تا میزان کلیه مستمری‌های بازنشستگی، از کارافتادگی کلی و مجموع مستمری بازماندگان را، با توجه به افزایش هزینه زندگی با تصویب هیأت وزیران به همان نسبت افزایش دهد. از طرفی آنچه نمایانگر میزان افزایش هزینه‌های زندگی است نرخ تورمی است که توسط بانک مرکزی اعلام می‌شود. این در حالی است که مطابق مصوبه شماره ۱۹۵۴۵/ت/۵۰۵۷۸ ه مورخ ۱۳۹۳/۲/۲۷ هیأت وزیران، در زمانی که نرخ تورم اعلامی بانک مرکزی ۳۴/۷٪ بوده، این افزایش تنها ۲۵٪ در نظر گرفته شده است.

شاکی در مقام اثبات مدعای خود به بند «۱» ماده (۴۱) قانون کار^(۱) نیز استناد نموده که در آن قانونگذار شورای عالی کار را مکلف کرده است تا همه‌ساله میزان حداقل مزد کارگران را برای نقاط مختلف کشور و یا صنایع مختلف با توجه به درصد تورمی که از طرف بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران اعلام

→

مستمری بازماندگان را در فواصل زمانی که حداکثر از سالی یک بار کمتر نباشد با توجه به افزایش هزینه زندگی با تصویب هیأت وزیران به همان نسبت افزایش دهد.

۱- ماده ۴۱ قانون کار: شورای عالی کار همه ساله موظف است، میزان حداقل مزد کارگران را برای نقاط مختلف کشور و یا صنایع مختلف با توجه به معیارهای ذیل تعیین نماید: ۱- **حداقل مزد کارگران با توجه به درصد تورمی** که از طرف بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران اعلام می‌شود. ۲- حداقل مزد بدون آنکه مشخصات جسمی و روحی کارگران و ویژگی‌های کار محول شده را مورد توجه قرار دهد باید به اندازه‌ای باشد تا زندگی یک خانواده، که تعداد متوسط آن توسط مراجع رسمی اعلام می‌شود را تأمین نماید.

می‌شود، تعیین نماید.

همچنین دادنامه شماره ۸۶/۱۵۰۷ مورخ ۱۳۸۶/۱۲/۲۶ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری^(۱) نیز در این پرونده مورد استناد شاکی قرار گرفته است. در این رأی دیوان عدالت اداری با استناد به صراحت ماده (۱۵۰) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران^(۲)، دولت را

۱- رأی شماره ۸۶/۱۵۰۷ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری:

[به] صراحت ماده ۱۵۰ قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، دولت موظف شده است که حقوق کلیه کارکنان و بازنشستگان دولت را طی برنامه چهارم و در ابتدای هر سال برای تمامی رشته‌های شغلی متناسب با نرخ تورم افزایش دهد. نظر به اینکه معنی و مفهوم واژه (متناسب) چه در لفظ و چه در اصطلاح مبین وجود تساوی و تناسب بین دو یا چند نسبت معین و مشخص است و حکم قانونگذار در باب ضرورت افزایش حقوق کلیه کارکنان و بازنشستگان متناسب با نرخ تورم نیز مفید لزوم رعایت تناسب بین افزایش تورم و افزایش حقوق کارکنان شاغل و بازنشسته به نسبت یکسان است، بنابراین بندهای یک و ۲ تصویب‌نامه شماره ۱۱۰۰۸/ت/۳۷۱۵۰ هـ مورخ ۱۳۸۶/۱/۲۸ هیأت وزیران در خصوص افزایش ضریب جدول حقوق موضوع ماده ۳۳ قانون استخدام کشوری از واحد ۴۳۲ به ۴۵۴ و همچنین افزایش ۵ درصد به حقوق بازنشستگی و وظیفه اشخاص مذکور در بند ۲ مصوبه بلافاصله عدم تناسب آن با نرخ تورم اعلام شده از طرف بانک مرکزی در سال ۱۳۸۶ به میزان ۱۳/۷ درصد و عدم تساوی نسبت افزایش حقوق کارکنان شاغل با حقوق بازنشستگان خلاف هدف و حکم مقنن تشخیص داده می‌شود. ب- حکم مقرر در ماده ۶ قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت مصوب شهریور ماه ۱۳۷۰ متضمن تفویض اختیار وضع فوق‌العاده‌های خاص به هیأت دولت به منظور تطبیق وضع کارکنان دستگاه‌های مشمول مقررات خاص و جذب و نگهداری نیروی مناسب برای مشاغل تخصصی و مدیریت است. بنابراین بند ۶ مصوبه مورد اعتراض که در جهت ایجاد تعادل نسبی در میزان حقوق و مزایای مطلق کارکنان دستگاه‌های اجرائی متضمن وضع و برقراری فوق‌العاده‌ای تحت عنوان فوق‌العاده تعدیل است، انطباقی با مدلول ماده ۶ قانون فوق‌الذکر و اهداف مقنن به شرح آن ماده ندارد. بنا به جهات فوق‌الذکر بندهای یک و ۲ و ۶ مصوبه مورد اعتراض مستنداً به قسمت دوم اصل ۱۷۰ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و ماده یک و بند یک ماده ۱۹ و ماده ۴۲ قانون دیوان عدالت اداری مصوب سال ۱۳۸۵ ابطال می‌شود. قابل مشاهده در:

<http://www.divan-edalat.ir/show.php?page=ahoshow&id=۷۵۶۴>

۲- ماده ۱۵۰- دولت موظف است حقوق کلیه کارکنان و بازنشستگان دولت را طی برنامه چهارم و در ابتدای هر سال برای تمامی رشته‌های شغلی، متناسب با نرخ تورم افزایش دهد.

موظف کرده تا حقوق کلیه کارکنان و بازنشستگان دولت را طی برنامه چهارم و در ابتدای هر سال برای تمامی رشته‌های شغلی متناسب با نرخ تورم افزایش دهد. همچنین در این نظر، دیوان مفهوم واژه «متناسب» در این ماده را به معنای لزوم رعایت تناسب و یکسانی بین افزایش تورم و افزایش حقوق کارکنان شاغل و بازنشسته دانسته است.

بنابراین به نظر شاکی، با توجه به اینکه هیأت وزیران در تعیین افزایش مستمری برای سال ۱۳۹۳ ملاک‌های قانونی فوق‌الاشعار را رعایت ننموده است، بنابر استفتاء حضرت آیت‌الله مکارم شیرازی که اعلام می‌دارند «عمل برخلاف قوانین جمهوری اسلامی از نظر شرعی حرام است»، مصوبه هیأت وزیران را خلاف شرع دانسته و تقاضای ابطال آن را نموده است.

در خصوص این پرونده لازم به ذکر است که بنابر آنچه در نامه ریاست محترم دیوان عدالت اداری آمده، علی‌رغم تبادل صورت گرفته بین دیوان با دستگاه طرف شکایت، لایحه دفاعیه‌ای از سوی دولت واصل نشده و از این جهت نظرات دولت در این پرونده مغفول مانده است.

نتیجه‌گیری

با توجه به مطالب مطروحه، شاکی مدعی است مصوبه شماره ۱۹۵۴۵/ت/۵۰۵۷۸ ه مورخ ۱۳۹۳/۲/۲۷ هیأت وزیران خلاف قانون است. اساس استناد وی این است که با توجه به ماده (۹۶) قانون تأمین اجتماعی، افزایش سالانه میزان مستمری بازنشستگی باید «به همان نسبت» افزایش هزینه‌های زندگی باشد که از نظر وی تنها زمانی این نسبت رعایت می‌شود که میزان این افزایش مساوی با میزان افزایش نرخ تورم اعلامی توسط بانک مرکزی جمهوری

اسلامی ایران باشد. به عبارتی شاکی نرخ تورم را نمایانگر میزان افزایش هزینه‌های زندگی دانسته و بر مبنای آن ادعا دارد: تنها زمانی که هیأت وزیران بر مبنای این نرخ مستمری‌ها را افزایش دهد، صلاحیت خود را که در ماده ۹۶ قانون فوق‌الذکر مشخص شده به درستی اعمال کرده است.

اما در مقابل این ادعا، به نظر می‌رسد که استدلال شاکی با توجه به منطوق ماده مورد اشاره صحیح نبوده و تکلیف هیأت وزیران بر افزایش مستمری موضوع این ماده، منطبق با افزایش نرخ تورم از ماده مورد استناد شاکی قابل استنباط نیست؛ چراکه در ماده (۹۶) قانون تأمین اجتماعی، قانونگذار به صراحت صلاحیت افزایش مستمری - متناسب با افزایش هزینه‌های زندگی - را به هیأت وزیران داده است و هیچ تکلیفی برای این مرجع مبنی بر تبعیت از نرخ تورم اعلامی از سوی بانک مرکزی وجود ندارد.

از طرفی، استناد شاکی به ماده (۴۱) قانون کار و دادنامه شماره ۸۶/۱۵۰۷ مورخ ۱۳۸۶/۱۲/۲۶ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری نیز بلاوجه بوده زیرا قانونگذار در ماده فوق و نیز ماده (۱۵۰) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران دولت را به صراحت مکلف به تعیین میزان افزایش حقوق متناسب با نرخ تورم کرده است و از این رو این دو دلیل هیچ ارتباطی با موضوع مورد اعتراض شاکی ندارد.

بنابراین، از ماده (۹۶) قانون تأمین اجتماعی نمی‌توان تکلیف دولت به افزایش مستمری بازنشستگی، متناسب با میزان نرخ تورم اعلامی توسط بانک مرکزی را برداشت نمود و چنین برداشتی مغایر با منطوق این ماده و اطلاق صلاحیت هیأت وزیران می‌باشد.

امام خمینی (ره):

و از شورایی محترم نگهبان می‌خواهم و توصیه می‌کنم، چه در نسل حاضر و چه در نسل مآبی آینده، که با کمال دقت و قدرت و ظایف اسلامی و ملی خود رایانها و تحت تأثیر هیچ قدرتی واقع نشوند و از قوانین مخالف با شرع مطهر و قانون اساسی بدون هیچ ملاحظه جلوگیری نمایند.

(سخن امام، ج ۲۱، ص ۴۲۲)

بزهشکده شورای نگهبان

تهران، خیابان شهید سپهبد قزنی، کوچه خسرو، پلاک ۱۲

صندوق پستی: ۱۴۶۳-۱۳۱۴۵ تلفکس: ۸۸۳۳۵۰۴۵

info@shora-rc.ir

www.shora-rc.ir